

TEMARAPPORT 2013:4

UTBILDNING

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Utländska doktorander 2013

Utländska doktorander 2013

Foreign doctoral students 2013

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2013

Producent
Producer SCB, enheten för utbildning och arbete
Statistics Sweden, Education and jobs
SE-701 89 Örebro
+46 19 17 60 00

Förfrågningar
Inquiries Mattias Fritz +46 19 17 62 67
mattias.fritz@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Tema utbildning, rapport 2013:4, *Utländska doktorander 2013*.

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted.

When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, Education Report 2013:4, *Foreign doctoral students 2013*.

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarearbetningar av statistiken.

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslag/Cover: Ateljén, SCB. Foto/Photo: iStock

URN:NBN:SE:SCB-2013-A40BR1304_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistiken.

Den här temarapporten innehåller ett axplock av resultat från enkätundersökningen "Utländska doktorander 2013", som genomfördes under 2013.

Rapporten belyser bland annat hur de utländska doktoranderna rekryteras till forskarutbildningen, motiv till utbildning i Sverige, vad de har för bakgrund och hur de upplever svensk forskarutbildning, den sociala situationen, språkliga barriärer samt vad de har för framtidsplaner.

Statistiska centralbyrån i december 2013

Inger Eklund

Mikael Schöllin

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	3
Inledning.....	7
Lägre andel kvinnor bland utländska doktorander.....	8
Utländska doktoranders språkkunskaper bättre med tiden.....	10
De flesta utländska doktorander flyttar till Sverige ensamma.....	11
Högutbildade föräldrar lika vanligt	13
Doktorandanställning vanlig försörjningsform bland utländska doktorander	14
Doktorandernas ersättningsnivå konkurrenskraftig	15
En tredjedel har examen från Sverige som gett behörighet till forskarutbildning.....	17
Möjlighet att få utbildningsbidrag eller doktorandtjänst viktig orsak till val av Sverige för forskarstudier	18
Utländska doktorander mer karriärinriktade	19
Utländska doktorander får mer handledningstid	20
Språkkunskaper i svenska påverkar planer på att stanna i Sverige efter avslutad utbildning	22
Om undersökningen	24
Definitioner och förklaringar	26
Utländska doktorander	26
EU/EES.....	26
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå	26

Inledning

Denna Temarapport innehåller resultat från en undersökning som genomfördes med postenkäter under maj 2013 – augusti 2013 bland utländska doktorander, där samtliga 4 657 personer som här benämns utländska doktorander fick besvara enkätfrågor om den forskarutbildning de var registrerad inom. Ett mindre urval med 2 780 av övriga doktorander undersöktes också för att kunna göra jämförelser mellan utländska doktorander och övriga doktorander. Samtliga resultat är uppräknade till populationsnivå. Svarsandelen för utländska doktorander blev 58 procent och för övriga 68 procent. Utländska doktorander utgjorde ungefär en tredjedel av samtliga doktorander i svensk forskarutbildning.

Begreppet utländska doktorander omfattar personer som hos Migrationsverket angivit studier som grund för bosättning och som invandrat mindre än två år innan studierna påbörjades. Eftersom inte alla doktorander ansöker om uppehållstillstånd hos Migrationsverket så räknas även utrikes födda doktorander som invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades in i begreppet.

Lägre andel kvinnor bland utländska doktorander

Gruppen utländska doktorander utgjordes av ungefär 40 procent kvinnor och 60 procent män under vårterminen 2013. Det var främst doktorander med medborgarskap utanför EU/EES som bidrog till den sneda fördelningen, men även doktorander med medborgarskap inom EU/EES hade högre andel män än kvinnor. Bland övriga doktorander var det istället en liten övervikt av kvinnor.

Tabell 1
Könsfördelning. Efter åldersklass och utländska/övriga doktorander. Antal och andel i procent

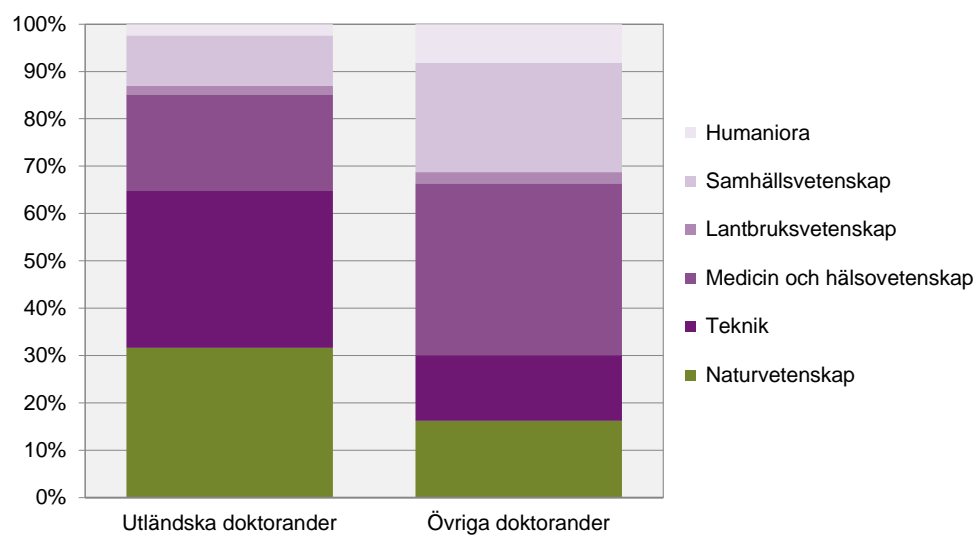
	Antal samtliga	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)
Utländska doktorander	4 657	39	61
under 30 år	2 125	42	58
30–39 år	2 326	37	63
40 år eller äldre	206	32	68
Övriga doktorander	11 366	53	47
under 30 år	2 350	57	43
30–39 år	5 303	53	47
40 år eller äldre	3 713	51	49

Fördelningen i åldersklasser såg olika ut mellan könen. Ju äldre doktorander desto mindre andel kvinnor. Gruppen utländska doktorander var yngre än övriga doktorander. Medelåldern bland utländska doktorander var 31 år och för övriga doktorander 37 år. Den äldsta åldergruppen, 40 år eller äldre, utgjorde bara 4 procent bland utländska doktorander medan en tredjedel av övriga doktorander var 40 år eller äldre. Hälften av övriga doktorander som var 40 år eller äldre bedrev forskarstudier inom forskningsämnesområdet medicin och hälsovetenskap. Medelåldern inom forskningsämnesområdet medicin och hälsovetenskap var för övriga doktorander 40 år, jämfört med 31 år för utländska doktorander. Övriga doktorander inom forskningsämnesområdet medicin och hälsovetenskap är en speciell grupp som i många jämförelser mot utländska doktorander till viss del kan förklara skillnader, exempelvis i försörjningssituation då denna grupp i stor utsträckning har arbete utanför högskolan.

Gruppen utländska doktorander hade under vårterminen 2013 studerat inom svensk forskarutbildning i genomsnitt kortare tid än övriga doktorander. Medianen för utländska doktorander skattades till 4 terminer sedan forskarstudierna påbörjades. För övriga doktorander skattades medianen till 6 terminer.

Forskningsämnesområdena naturvetenskap och teknik var vanligast med ungefär en tredjedel av de utländska doktoranderna vardera. För övriga doktorander dominerade istället området medicin och hälsovetenskap och i viss mån även samhällsvetenskap.

Diagram 1
Fördelning över forskningsämnesområden efter utländska/övriga doktorander. Procent

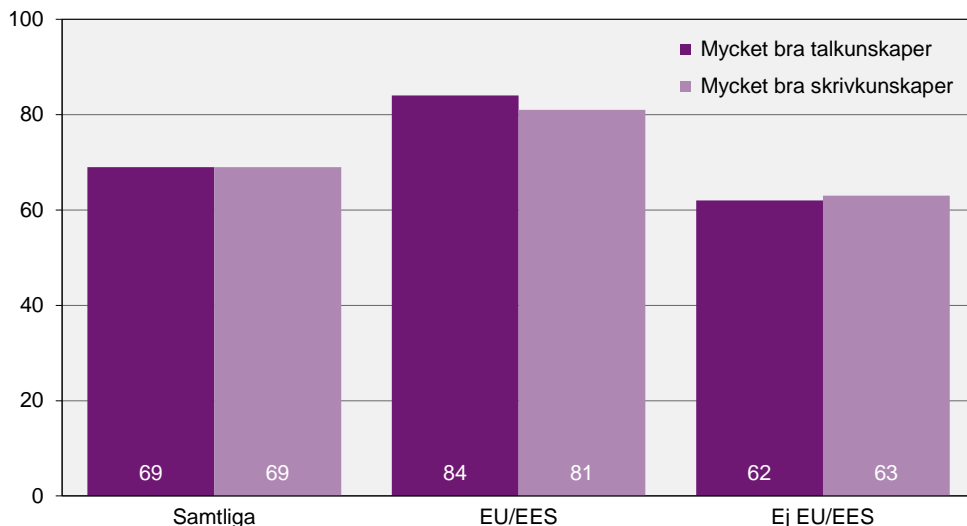
Utländska doktoranders språkkunskaper bättre med tiden

Nästan alla utländska doktorander upplevde under vårterminen 2013 att de behärskade engelska mycket bra eller ganska bra i både tal och skrift, 98 respektive 99 procent. Det var inga stora skillnader med avseende på kön eller åldersgrupper. Däremot ökar andelen som upplevde att de behärskade engelska mycket bra i både tal och skrift ju längre tid som gått sedan de påbörjade forskarutbildningen i Sverige, från 65 procent för de som påbörjade utbildningen för högst ett år sedan till 75 procent för de som påbörjade utbildningen för över 5 år sedan.

De utländska doktorander som hade medborgarskap i land inom EU/EES upplevde att de behärskade engelska bättre än övriga. Det var över 80 procent av doktoranderna med medborgarskap i land inom EU/EES som upplevde att de behärskade engelska mycket bra i både tal och skrift medan motsvarande andel för doktoranderna med medborgarskap i land utanför EU/EES var dryga 60 procent. Doktorander inom forskningsämnesområdet samhällsvetenskap upplevde att de behärskade engelska bäst medan det var ungefär lika mellan övriga forskningsämnesområden.

Diagram 2

Utländska doktoranders upplevda kunskaper i engelska tal och skrift efter medborgarskap. Procent

När det gäller det svenska språket var det 37 procent som upplevde att de hade mycket dåliga skrivkunskaper eller inga alls och lika stor andel upplevde att de hade ganska dåliga skrivkunskaper. Det var 21 procent av de utländska doktoranderna som upplevde att de behärskade svenska språket mycket eller ganska bra i skrift. Talkunskaperna upplevdes något bättre. Det fanns ett starkt samband mellan upplevda språkkunskaper i svenska och hur lång tid som gått sedan man påbörjade forskarstudier i Sverige.

Ingen mätning av språkkunskaperna har genomförts utan doktoranderna har endast bedömt sin egen förmåga. Resultaten som beskriver upplevda språkkunskaper kan skilja sig från faktiska kunskaper.

De flesta utländska doktorander flyttar till Sverige ensamma

Det var ovanligt att någon familjemedlem flyttade med doktoranden till Sverige. Nästan 70 procent av de utländska doktoranderna flyttade till Sverige ensamma. Detta var vanligare för kvinnor än för män och för yngre än för äldre.

Tabell 2
Andel av utländska doktorander med eller utan medföljande familjemedlemmar vid flytt till Sverige. Efter kön och åldersklass. Procent

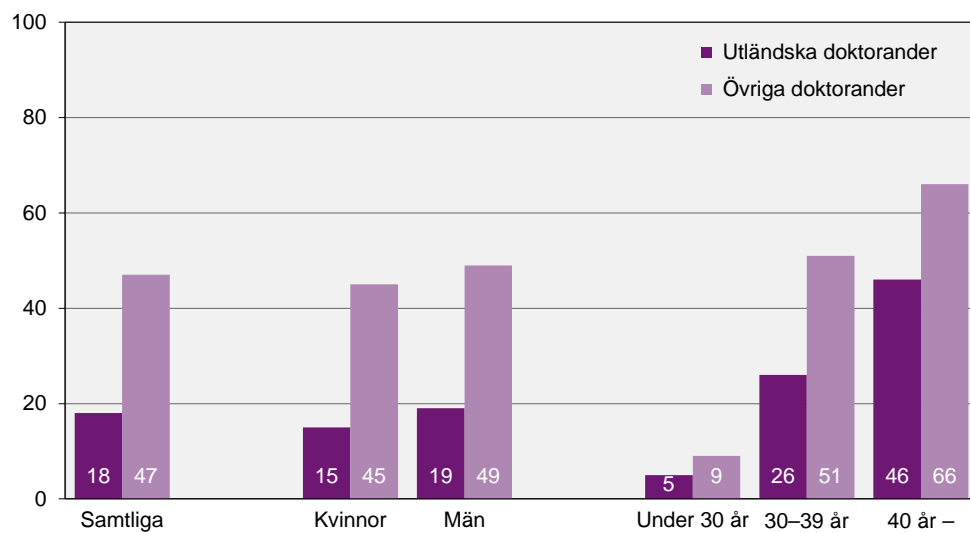
	Maka/make/ sambo	Barn	Ingen medföljande familjemedlem
Samtliga	30	8	69
Kvinnor	23	5	74
Män	34	9	65
Under 30 år	19	1	81
30–39 år	38	11	60
40 år eller mer	50	40	45

Eftersom en stor andel utländska doktorander kom till Sverige utan partner var det inte lika vanligt att de under vårterminen 2013 bodde tillsammans med en partner som det var för övriga doktorander. Under våren 2013 bodde ungefär hälften av de utländska doktoranderna tillsammans med en partner. Bland övriga doktorander bodde drygt 75 procent tillsammans med en partner. Det saknas information om hur vanligt det är att de utländska doktoranderna har partner eller familj kvar i sitt hemland.

Av de utländska doktoranderna var det 18 procent som hade hemmaboende barn i Sverige i åldern 0–18 år. För övriga doktorander var motsvarande andel 47 procent. Det kan delvis förklaras av att de utländska doktoranderna hade en yngre ålderfördelning än övriga doktorander.

Diagram 3

Andel doktorander med hemmaboende barn i Sverige i åldern 0–18 år efter utländska/övriga doktorander, kön och ålder. Procent

Högutbildade föräldrar ungefär lika vanligt

Det var ungefär lika stor andel som hade fäder med minst treårig eftergymnasial utbildning i de båda grupperna. För de utländska doktoranderna var det däremot en lägre andel som hade mödrar med minst treårig eftergymnasial utbildning än för övriga doktorander. Det gällde i första hand de utländska doktoranderna som har medborgarskap i land utanför EU/EES. För mödrarna till utländska doktorander med medborgarskap i land inom EU/EES var det ungefär samma andel med minst treårig eftergymnasial utbildning som för övriga doktoranders mödrar.

Det var vanligare att doktorandernas fäder hade forskarutbildning än att doktorandernas mödrar hade det. Det gäller för både utländska och övriga doktorander. Andelen fäder med forskarutbildning var 11 procent. För doktorandernas mödrar var motsvarande andel ungefär 5 procent.

Tabell 3
Fördelning av doktoranders föräldrars högsta utbildningsnivå efter utländska/övriga doktorander och medborgarskap. Procent

	Förgymnasial/ingen alls	Gymnasial	Eftergymnasial kortare än 3 år	Eftergymnasial minst 3 år	Forskarutbildning
Utländska doktoranders mödrar					
Samtliga varav	19	29	18	29	6
EU/EES	12	28	17	36	7
Ej EU/EES	22	29	18	27	5
Utländska doktoranders fäder					
Samtliga varav	13	22	18	36	11
EU/EES	12	21	16	39	12
Ej EU/EES	14	22	18	35	11
Övriga doktoranders mödrar					
Samtliga	17	20	19	39	5
Övriga doktoranders fäder					
Samtliga	19	18	14	38	11

Doktorandanställning vanlig försörjningsform bland utländska doktorander

Doktorandanställning var den vanligaste försörjningsformen då 77 procent av de utländska doktoranderna och 62 procent av övriga doktorander hade denna försörjningsform. Av de utländska doktoranderna hade 12 procent stipendium från annat land än Sverige. Stipendium från Sverige var ovanligt för både utländska doktorander och övriga doktorander.

Det var inte lika vanligt att utländska doktorander hade någon anställning utanför lärosätet som övriga doktorander. Det kan bero på att de kom till Sverige med forskarstudier som avsikt medan övriga doktorander kan ha haft en koppling mellan forskarstudier och redan befintlig anställning, exempelvis läkare som börjat forskarstudier. Av övriga doktorander som hade anställning utanför högskolan återfanns nästan två tredjedelar inom forskningsämnesområde medicin och hälsovetenskap vilket antyder detta. Detta forskningsämnesområde är dominerande bland övriga doktorander.

Att det inte var lika vanligt att utländska doktorander hade någon anställning utanför lärosätet som övriga doktorander kan också bero på att de utländska doktoranderna hade språkliga barriärer eller andra faktorer som hindrade dem från arbete.

Tabell 4
Andel utländska/övriga doktorander efter försörjningsform och kön. Procent

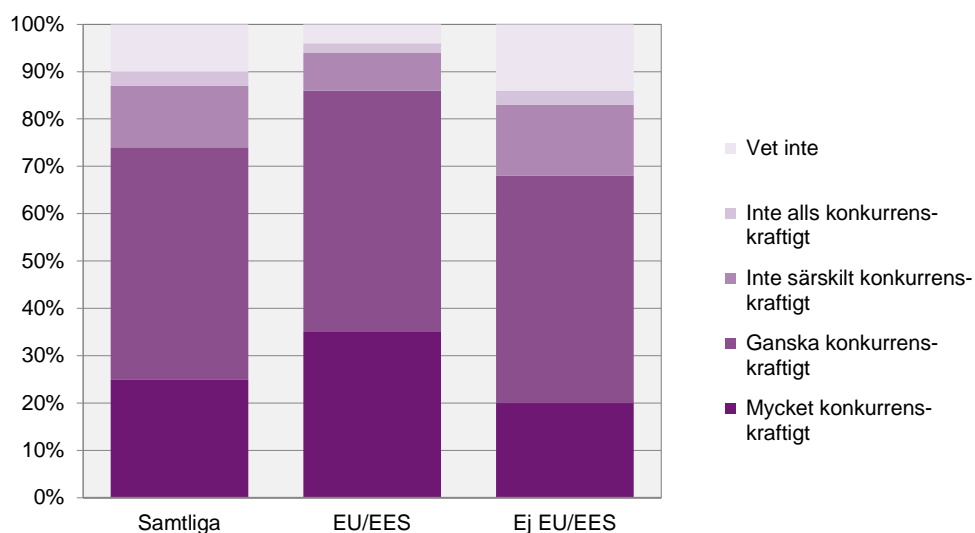
	Utländska doktorander			Övriga doktorander		
	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man
Doktorandanställning	77	77	78	62	69	54
Annan anställning inom högskolan	7	8	6	9	10	8
Utbildningsbidrag	4	4	4	4	4	4
Studiemedel CSN	0	..	1
Stipendium från Sverige (t.ex. SI)	3	4	3	4	4	4
Stipendium från annat land än Sverige	12	11	12	0
Anställning utanför högskolan (med tid för egen forskning)	2	1	2	20	16	24
Anställning utanför högskolan (utan tid för egen forskning)	1	1	1	11	8	15
Egen finansiering	3	3	3	5	4	7
Annan finansiering	2	3	2	7	6	8

Anmärkning: Doktorander kan ha flera försörjningsformer. Därför summerar inte kolumnerna till 100 procent.

Doktorandernas ersättningsnivå konkurrenskraftig

Oavsett vilken försörjningsform de utländska doktoranderna hade verkar ersättningsnivån stå sig i konkurrens med andra länder då nästan 75 procent tyckte att ersättningen var mycket eller ganska konkurrenskraftig i förhållande till andra länder de skulle ha kunnat studera i. Det var i synnerhet doktorander med medborgarskap i EU/EES som ansåg det. Ungefär 15 procent av de utländska doktoranderna tyckte inte att ersättningen var särskilt eller inte alls konkurrenskraftig och 10 procent har ingen uppfattning i frågan.

Diagram 4
Utländska doktorander. Ersättningsnivåns konkurrenskraftighet i förhållande med andra länder efter medborgarskap. Procent

Samtidigt som de flesta utländska doktorander ansåg att ersättningsnivån var konkurrenskraftig tyckte ungefär 20 procent att det var svårt att få ekonomin att gå ihop under vårterminen 2013. Det var samma andel för övriga doktorander. Bland de utländska doktoranderna var det främst de med medborgarskap utanför EU/EES som tyckte att det har varit svårt.

Det var bara knappt 20 procent av de utländska doktoranderna som tyckte att det har varit mycket lätt att få ekonomin att gå ihop under vårterminen 2013, jämfört med nästan 40 procent av övriga doktorander. En förklaring till skillnaden kan vara att utländska doktorander i lägre utsträckning har anställning utanför högskolan. Bland utländska doktorander var det få som hade anställning utanför högskolan, men bland övriga doktorander med anställning utanför högskolan tyckte 44 procent att det hade varit mycket lätt att få ekonomin att gå ihop. Doktorander utan hemmaboende barn tyckte i högre grad att det hade varit mycket lätt att få ekonomin att gå ihop än de med hemmaboende barn. Det gällde för både utländska och övriga doktorander.

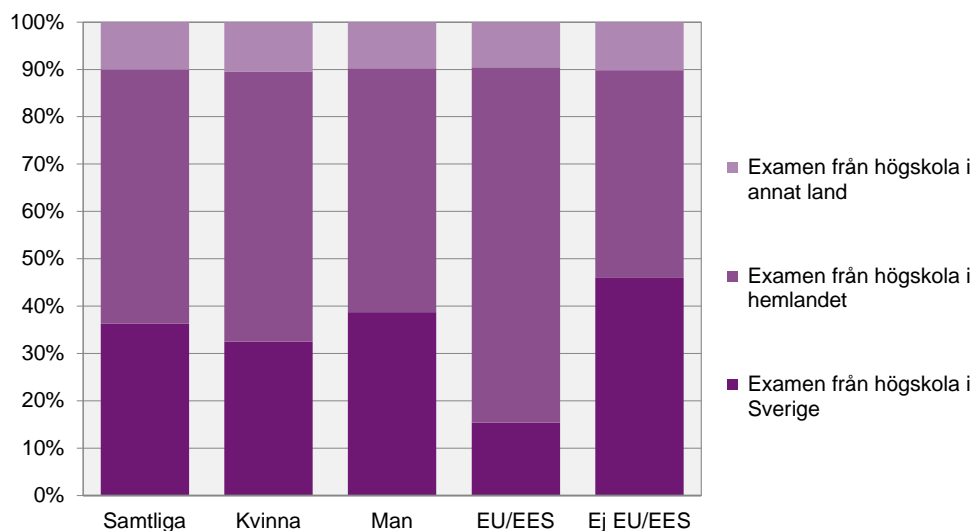
Det var 40 procent av de utländska doktoranderna och 50 procent av de övriga doktoranderna som endast hade doktorandanställning som försörjning. Av de utländska doktoranderna som endast hade doktorandanställning som försörjning tyckte 21 procent att det hade varit mycket lätt att få ekonomin att gå ihop, jämfört med 37 procent för övriga doktorander. Om även alternativet ganska lätt adderas var det 80 procent i båda grupperna som tyckte att det hade varit ganska eller mycket lätt att få ekonomin att gå ihop.

Hälften av de utländska doktoranderna hade fått erbjudande om utbildning på forskarnivå i annat land än Sverige. Det var något vanligare för medborgare i EU/EES-länder än för medborgare i länder utanför EU/EES och för män än för kvinnor. Det var ingen skillnad mellan åldersgrupper, forskningsämnesområde eller hur länge sedan man påbörjade forskarstudier i Sverige.

Mer än en tredjedel har examen från Sverige som gett behörighet till forskarutbildning

Ungefär 35 procent av de utländska doktoranderna hade en examen från Sverige som gav behörighet till forskarutbildningen. Detta var ungefär tre gånger så vanligt för doktorander med medborgarskap i land utanför EU/EES som för de som hade medborgarskap i land inom EU/EES. Av samtliga utländska doktorander hade drygt 50 procent examen från hemlandet som gav behörighet till forskarutbildning och 10 procent hade examen från annat land.

Diagram 5
Andel utländska doktorander efter behörighetskälla till svensk forskarutbildning, kön och medborgarskap. Procent

För doktorander med medborgarskap i land utanför EU/EES var det ungefär lika vanligt att man hade en examen från Sverige som från hemlandet. Ungefär 80 procent av de utländska doktoranderna som hade en svensk examen med behörighet till forskarutbildning hade tagit en masterexamen. De resterande hade nästan uteslutande magisterexamen.

Möjlighet att få utbildningsbidrag eller doktorandtjänst viktig orsak till val av Sverige för forskarstudier

Det finns olika skäl till att välja just Sverige för studier på forskarnivå och det kan vara flera skäl som avgör valet av land för forskarstudier. Fler än hälften av de utländska doktoranderna ansåg att de fyra skälen; utbildningen är avgiftsfri, möjlighet att få utbildningsbidrag/doktorandtjänst, att utbildningens kvalitet har ett gott rykte och att utbildningen är på engelska, var mycket viktiga skäl till att välja just Sverige för studier på forskarnivå. Läger man därtill de som ansåg att dessa skäl var ganska viktiga var det över 80 procent som ansåg dessa skäl i någon grad viktiga och nästan 90 procent för skälet med möjlighet att få utbildningsbidrag/doktorandtjänst. Däremot var det inte lika många som ansåg att den svenska arbetsmarknaden lockade i beslutet att välja just Sverige för forskarstudier då endast 17 procent ansåg det mycket viktigt och 35 procent ansåg att det inte alls var viktigt.

Utländska doktorander mer karriärinriktade

Det fanns tydliga skillnader mellan utländska och övriga doktorander när det gäller motiv till forskarutbildningen. Det var betydligt vanligare att de utländska doktoranderna hade en lärar- eller forskarkarriär inom eller utanför högskolan som huvudsakligt motiv till forskarutbildningen än övriga doktorander. Bland övriga doktorander var istället eget ämnesintresse det vanligaste motivet till forskarutbildningen.

Tabell 5
Andel utländska/övriga doktorander efter huvudsakligt motiv med forskarutbildningen samt kön. Procent

	Samtliga utländska doktorander	Varav kvinnor	Varav män	Samtliga övriga doktorander	Varav kvinnor	Varav män
Lärar-/ forskarkarriär inom högskolan	52	52	53	28	26	30
Forskarkarriär utanför högskolan	21	20	22	13	15	11
Annan yrkeskarriär	8	9	8	17	16	18
Eget ämnesintresse	16	17	15	36	36	36
Annat	2	3	2	6	7	5

Utländska doktorander med medborgarskap i land utanför EU/EES hade i större utsträckning en lärar- eller forskarkarriär inom högskolan som huvudsakligt motiv till forskarutbildningen än utländska doktorander med medborgarskap i land inom EU/EES, 56 respektive 43 procent. De utländska doktorander med medborgarskap i land inom EU/EES hade istället en högre grad av eget ämnesintresse som huvudsakligt motiv till forskarutbildningen än utländska doktorander med medborgarskap i land utanför EU/EES.

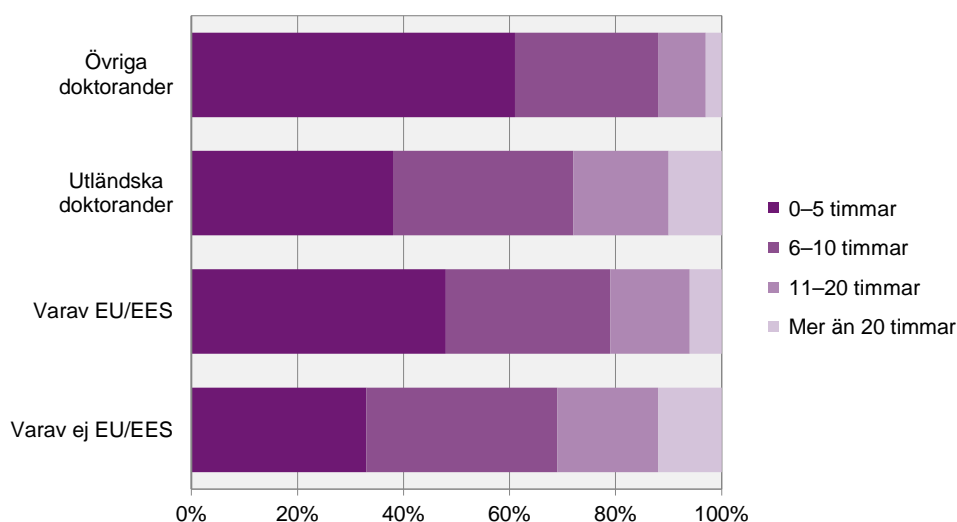
Av de utländska doktoranderna var det 30 procent som planerade att stanna i Sverige efter avslutad utbildning, 20 procent som planerade att inte stanna och 50 procent var osäkra. Inom respektive kategori för huvudsakligt motiv med forskarutbildningen fanns det inga skillnader med avseende på planer att stanna i Sverige eller inte, utan ungefär samma mönster gällde för alla kategorier. Motivet med forskarutbildningen verkar alltså inte ha något samband med de utländska doktorandernas planer på att stanna i Sverige.

Utländska doktorander får mer handledningstid

De utländska doktoranderna fick fler timmar handledning än övriga doktorander under vårterminen 2013. Det var främst doktorander med medborgarskap från länder utanför EU/EES som fick mycket handledningstid, men även de med medborgarskap från länder inom EU/EES fick mer tid för handledning än övriga doktorander. Inom forskningsämnesområdena samhällsvetenskap och humaniora gavs minst tid för handledning, vilket kan falla sig naturligt i litteraturintensiva ämnen.

Det finns ett samband för de utländska doktoranderna mellan antal handledningstimmar per månad och hur länge sedan det var sedan forskarstudierna påbörjades. För de som påbörjade forskarstudierna för minst fem år sedan hade drygt 50 procent högst 5 timmar handledning per månad, jämfört med drygt 30 procent för de som påbörjade forskarstudierna för högst ett år sedan. Liknande samband finns inte för övriga doktorander.

Diagram 6
Handledningstimmar per månad efter utländska/övriga doktorander och medborgarskap. Procent

Trots det faktum att utländska doktorander, i synnerhet de med medborgarskap från länder utanför EU/EES, fått mer handledningstid än övriga doktorander verkar samtliga grupper vara ungefär lika nöjda med mängden handledningstid. Ungefär 70 procent av alla doktorander har i mycket eller ganska stor grad fått handledning i den omfattning de önskat. Detta gäller för både kvinnor och män, doktorander med medlemskap i länder utanför och inom EU/EES samt övriga doktorander. I den bemärkelsen verkar fördelningen av handledningstiden ha varit rättvis.

De utländska doktoranderna upplevde att de generellt har fått bättre introduktion, information och stöd kring forskarstudierna än övriga doktorander. De upplevde att kraven på dem som doktorander var tydliga i högre grad än vad övriga doktorander gjorde. De upplevde också att de fått råd

om vilken forskning de behövt läsa in sig på och diskuterat teori och metodfrågor med handledare i högre grad än övriga doktorander.

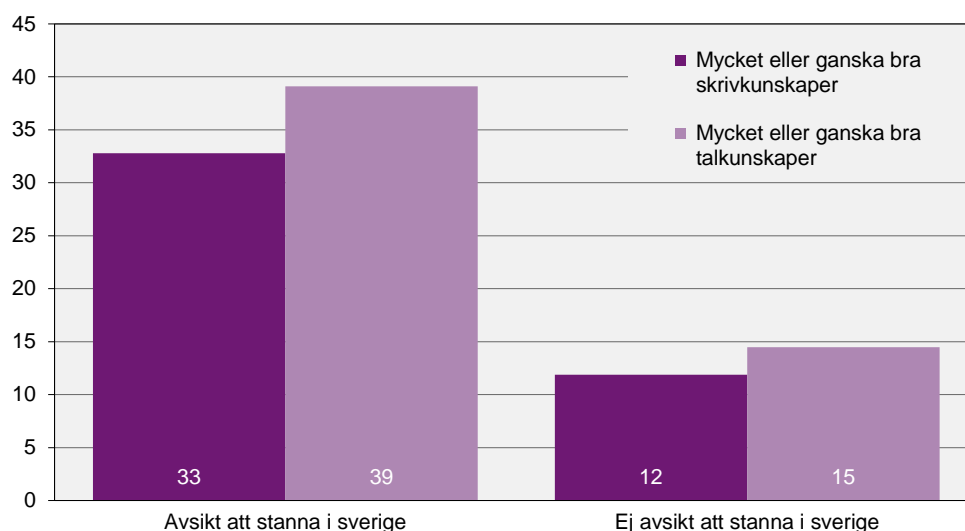
De utländska doktoranderna var något mer nöjda än övriga doktorander med den information de fick om rättigheter och skyldigheter som forskarstuderande, institutionens introduktion för nyantagna till forskarutbildningen samt förhandsinformationen de fick om utbildning på forskarnivå. Eftersom det handlade om subjektiva bedömningar kan skillnaderna mellan utländska och övriga doktorander förmodligen delvis förklaras av att förväntningarna var olika.

Samband mellan språkkunskaper i svenska och planer på att stanna i Sverige efter avslutad utbildning

Det var 21 procent av samtliga utländska doktorander som upplevde att de behärskade svenska språket mycket eller ganska bra i skrift och 26 procent i tal. Det fanns ett samband mellan de utländska doktorandernas kunskaper i svenska språket och om de hade planer på att stanna i Sverige efter avslutad utbildning. Av de som hade för avsikt att stanna i Sverige efter avslutad utbildning ansåg en tredjedel sig ha mycket eller ganska bra skrivkunskaper i svenska jämfört med 12 procent för de inte hade för avsikt att stanna. Motsvarande skattningar för talkunskaper i svenska var 39 respektive 15 procent.

Diagram 7

Andel utländska doktorander efter avsikt att stanna i Sverige efter avslutad utbildning samt mycket eller ganska bra svenska skriv-/talkunskaper. Procent

Ju längre tid som gått sedan de utländska doktoranderna registrerat sig i svensk forskarutbildning, desto högre andel hade för avsikt att stanna i Sverige efter avslutad utbildning. Ungefär hälften av de som påbörjade forskarutbildningen för mer än 5 år sedan planerade att stanna i Sverige, jämfört med en fjärdedel av de som påbörjade forskarutbildningen för högst ett år sedan. Andelen doktorander som inte hade för avsikt att stanna i Sverige påverkas inte så mycket av tiden som gått sedan de registrerade sig i svensk forskarutbildning. Det är främst andelen osäkra som minskar ju längre tid som gått sedan första registrering.

Tabell 6
Utländska doktoranders avsikt att stanna i Sverige efter avslutad forskarutbildning. Efter kön, tid sedan första registrering och medborgarskap. Procent

	Avser att stanna	Avser inte att stanna	Kanske/vet inte	Uppgift saknas
Samtliga	31	19	49	1
Kön				
Kvinnor	31	20	49	0
Män	32	18	49	1
Antal terminer sedan första registrering				
1–2 terminer	24	15	60	1
3–6 terminer	29	20	51	0
7–10 terminer	41	20	39	0
11–20 terminer	51	19	29	1
Medborgarskap				
EU/EES	32	17	50	0
Övriga	31	19	49	1

Det kan finnas en mängd olika skäl till varför de utländska doktoranderna vill stanna i Sverige efter avslutade forskarstudier. Den svenska arbetsmarknaden kan vara intressant eller lätt att komma in på, man trivs socialt, man tycker sig ha goda möjligheter till att få uppehållstillstånd eller medborgarskap eller att man inte har några språkliga barriärer. Det kan också vara av andra skäl. Flera skäl kan ligga bakom ett beslut att stanna i Sverige. Bland de som hade för avsikt att stanna i Sverige efter avslutade forskarstudier var det vanligaste skälet att den svenska arbetsmarknaden är intressant, vilket 64 procent ansåg. Men det var bara 10 procent som ansåg att den svenska arbetsmarknaden är lätt att komma in på. Social trivsel var också ett vanligt skäl till att de utländska doktoranderna avsåg att stanna, vilket nästan hälften ansåg. Det var ungefär 60 procent av de utländska doktoranderna med medborgarskap i land inom EU/EES som ansåg att detta var ett skäl till att stanna, jämfört med ungefär 40 procent av doktoranderna med medborgarskap i land utanför EU/EES.

Bland de utländska doktoranderna som inte har för avsikt att stanna i Sverige efter avslutade forskarstudier var det inget skäl som tydligt stack ut men det fanns skillnader mellan grupper. Män ansåg i högre utsträckning än kvinnor att den svenska arbetsmarknaden inte är intressant nog för att stanna. Det var också så att utländska doktorander med medborgarskap i land inom EU/EES i högre grad ansåg att den svenska arbetsmarknaden inte är intressant samt att de inte trivdes socialt. Doktorander med medborgarskap i land utanför EU/EES ansåg i högre grad att de hade språkliga barriärer samt att den svenska arbetsmarknaden är svår att komma in på.

Om undersökningen

Andelen doktorander som är inresande (benämns utländska doktorander i denna rapport) har ökat under de senaste åren och 2012 var 40 procent av samtliga doktorandnybörjare utländska doktorander. Ungefär hälften av de utländska doktoranderna stannar kvar i Sverige efter avslutad forskarexamen. Det har därför funnits ett behov av att få veta mer om de utländska doktoranderna. Det saknades information om de utländska doktorandernas motiv till att studera i svensk forskarutbildning, hur de rekryterats till svensk forskarutbildning, vad de har för planer efter avslutad utbildning och hur de upplever forskarstudier i Sverige. Dessutom saknades information om social bakgrund (föräldrarnas utbildning).

Syftet med undersökningen var att få information om hur de utländska doktoranderna rekryteras till forskarutbildningen, motiv till utbildning i Sverige, vad de har för bakgrund, hur de upplever svensk forskarutbildning och vad de har för framtidsplaner. Det här är en rapport från enkätundersökningen *Utländska doktorander*, som genomfördes av Statistiska Centralbyrån (SCB) under våren 2013. Det var första gången undersökningen genomfördes.

Bruttopopulationen i undersökningen var avgränsad till de doktorander som enligt Universitets- och högskoleregistret med aktualitet höstterminen 2012 var studieaktiva under höstterminen 2012, inte avbrutit forskarutbildningen eller tagit forskarexamen under höstterminen 2012 samt för första gången registrerats i svensk forskarutbildning för högst 10 år sedan. Ofullständiga personnummer och personer som inte var folkbokförda i Sverige, alltså personer som inte gick att nå via folkbokföringsadress, exkluderades i nettopopulationen.

För att ingå i nettopopulationen skulle doktoranden vara studieaktiv i forskarutbildning även under vårterminen 2013 vilket avgränsades med en selektionsfråga i enkäten.

Tabell 7

Antal personer i population/urval samt svarsandel efter utländska/övriga doktorander och kön. Antal och procent

	Bruttopopulation		Nettopopulation ¹		Urval ¹		Svarsandel ¹	
	Utländska	Övriga	Utländska	Övriga	Utländska	Övriga	Utländska	Övriga
Totalt	5 523	11 459	4 657	11 366	4 657	2 780	58	68
Kvinna	2 192	6 114	1 820	6 068	1 820	1 396	58	72
Man	3 331	5 345	2 837	5 298	2 837	1 384	58	65

1) Känd övertäckning är exkluderad.

Samtliga personer i nettopopulationen för utländska doktorander ingick i urvalet. Bland övriga doktorander drogs ett urval för att kunna jämföra resultaten mellan grupperna. Statistikuppgifterna samlades in under maj 2013 – augusti 2013 via post- och webbenkät. SCB har formulerat frågorna i undersökningen i samråd med statistikanvändare. Frågeformuläret till utländska doktorander var på engelska men det fanns möjlighet att svara

på ett svensk frågeformulär via en webbenkät. Frågeformuläret till övriga doktorander var på svenska, både i pappersform och webbenkäten.

Resultaten från undersökningen är uppräknade till nettopopulationsnivå vilket innebär att slutsatser kan dras till hela nettopopulationen och inte bara de svarande.

Definitioner och förklaringar

Utländska doktorander

Med utländska doktorander avses personer som hos Migrationsverket angivit studier som grund för bosättning och som invandrat mindre än två år innan studierna påbörjades. Eftersom inte alla doktorander ansöker om uppehållstillstånd hos Migrationsverket så räknas även utrikes födda doktorander som invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades in i begreppet. Upphållstillstånden kan också förnyas, varpå en person kan ha vistats i Sverige längre än 2 år innan påbörjade studier och ändå klassas som inresande. Doktorander med ofullständigt personnummer ingår inte i populationen för denna undersökning och inte heller personer med riktiga personnummer som enligt Registret över totalbefolkningen emigrerat. Dessa utgjorde ungefär 13 procent av bruttopopulationen. Begreppet utländsk doktorand (inresande doktorand) ska inte förväxlas med svensk/utländsk bakgrund. Kontrollgruppen utgörs av övriga doktorander, alltså de som inte klassats som inresande.

EU/EES

De utländska doktoranderna redovisas ibland på medborgarskapsland, grupperat på länder tillhörande EU/EES + Schweiz samt en grupp med övriga länder. Länderna som ingår i EU/EES är:

- EES: Island, Liechtenstein, Norge
 - EU: Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Österrike
- * Schweiz ingår inte i EU/EES men dess medborgare är avgiftsbefriade och räknas därför till EU/EES i denna undersökning. Kroatien hade inte inträtt i EU när undersökningen påbörjades och räknas därmed ej till EU.

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå

Information om doktorandernas föräldrars högsta utbildningsnivå (för far och mor) samlades in via nedanstående skala. Utbildningssystemen skiljer sig mellan länder och det kan vara svårt att klassa en utbildning utanför Sverige efter denna skala.

Svarsalternativ för engelsk enkätfråga till utländska doktorander:

- Primary or lower secondary education or no education at all (*usually about 0–9 years of education*)
- Upper secondary education (*usually about 10–12 years of education*)
- Post-secondary education shorter than 3 years (*usually shorter education at university*)
- Post-secondary education 3 years or more (*usually longer education at university*)
- Postgraduate education (*Lic. or PhD*)
- Don't know

Svarsalternativ för svensk enkätfråga till övriga doktorander (fanns även i webbenkät för utländska doktorander):

- Förgymnasial utbildning eller ingen utbildning alls.
- Gymnasial utbildning
- Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år
- Eftergymnasial utbildning 3 år eller mer
- Forskarutbildning
- Vet inte

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 8 506 948 01